

Regjeringen.no

Høringssvar fra NHO Elektro

Dato: 21.04.2025

Svartype: Med merknad

Norgespris på strøm

Innspill fra NHO Elektro til forslag til ny lov om Norgespris og strømstønad til husholdninger

1. Innledning

NHO Elektro viser til Energidepartementets forslag til ny lov om Norgespris og strømstønad til husholdninger, sendt på høring 10. mars 2025. Forslaget innebærer innføring av en statlig fastprisordning for strøm til husholdninger og fritidsboliger, og er ment som et frivillig alternativ til dagens strømstønadsordning. Formålet er å gi husholdningene økt trygghet og forutsigbarhet i møte med et mer uforutsigbart kraftmarked.

For NHO Elektro, som organiserer tekniske entreprenører og virksomheter i elektrobransjen, er det avgjørende at energipolitikken både sikrer stabile rammer for husholdningene og legger til rette for den grønne omstillingen i næringslivet. Vi er opptatt av at tiltak som innføres i energimarkedet ikke må svekke insentivene til å investere i energieffektive løsninger, lokal energiproduksjon eller forbrukerfleksibilitet – verken i husholdningene eller i næringslivet. Samtidig må konsekvensene for kraftsystemet, næringslivets kostnader og Norges forpliktelser etter EØS-avtalen være grundig utredet.

Denne høringsuttalelsen gir NHO Elektros vurderinger av konsekvensene ved forslaget, drøfter det i lys av EØS-retten, og gir anbefalinger til alternative og supplerende tiltak som kan sikre målene på en mer balansert måte.

2. Konsekvenser av forslaget

Departementet legger i høringsnotatet til grunn at innføringen av en frivillig «Norgespris» skal bidra til økt forutsigbarhet og trygghet for husholdningenes strømutgifter. Ordningen innebærer at husholdninger og fritidsboliger får anledning til å inngå en avtale om en fast strømpris på 40 øre/kWh ekskl. merverdiavgift. Differansen mellom markedspris og Norgespris avregnes løpende og synliggjøres på nettleiefakturaen. Tiltaket er ment å skjerme husholdningene fra de høyeste pristoppene i kraftmarkedet, og foreslås gjeldende fra oktober 2025 til utgangen av 2029. Departementet erkjenner at ordningen kan føre til økt strømforbruk og svekket motivasjon for energieffektivisering, men mener samtidig at virkningene for markedet vil være begrensede.

NHO Elektro mener departementets utredning av konsekvenser av forslaget kritikkverdig mangelfull. Vi mener forslaget vil ha store konsekvenser for investeringer i lokale energiløsninger, kraftpriser, kraftbalanse, forsyningssikkerhet, elektrifisering og grønn omstilling, uten at disse konsekvensene er tilstrekkelig identifisert og vurdert.

Vår vurdering understøttes av Regelrådet, som i sin uttalelse konkluderer med at forslaget er utilstrekkelig utredet (vedlegg 1). Blant annet etterlyser Regelrådet grundigere vurderinger av hvordan ordningen vil påvirke strømprisene generelt og i perioder med høy etterspørsel spesielt. Det pekes også på at utredningen i liten grad vurderer hvordan tiltaket vil slå ut for næringslivet, og da særlig for små og mellomstore bedrifter som ikke omfattes av støtteordningen. Regelrådet savner videre en vurdering av hvordan Norgespris vil påvirke aktører som tilbyr energieffektive løsninger, og mener det burde vært vurdert alternativer som kombinerer behovet for forutsigbarhet med insentiver for strømsparing og fleksibilitet. Etter deres syn fremstår utredningen som overordnet og for lite detaljert, gitt hvor inngripende forslaget kan bli.

For å styrke vårt vurderingsgrunnlag har NHO Elektro, i samarbeid med flere andre organisasjoner, bedt THEMA Consulting Group om å analysere de samfunnsøkonomiske og energimessige konsekvensene av Norgespris (vedlegg 2). Analysen viser at ordningen vil gi vesentlig lavere strømkostnader for husholdningene enn markedsprisene ville gjort, og at dette vil redusere husholdningenes følsomhet for prisvariasjoner. Når prissignalet svekkes, reduseres også incentivene til å investere i varmepumper, solceller og andre tiltak for energieffektivisering og fleksibelt strømforbruk. THEMA anslår at det samlede strømforbruket fra husholdningene kan øke med rundt 9 TWh i årene frem mot 2030 som følge av den reduserte strømprisen. Dette vil ikke bare gi høyere belastning på kraftsystemet, men også bidra til økt prisvolatilitet og høyere pristopper i engrosmarkedet.

Disse virkningene er særlig alvorlige for næringslivet, som ikke omfattes av støtteordningen og derfor vil bære hele kostnaden for økte markedspriser. Høyere spotpriser vil også slå ut i dyrere fastprisavtaler for bedrifter og svekke forutsigbarheten for investeringer i elektrifisering. Det pekes i analysen på at dette kan komme i konflikt med nasjonale mål om grønn næringsutvikling og elektrifisering av industrien.

Et viktig annet poeng i THEMA-rapporten er hvordan Norgespris kan svekke forståelsen og aksepten i befolkningen for ny kraftutbygging. Når en stor andel av strømforbruket skjermes fra markedsprisen, blir det vanskeligere å formidle behovet for økt produksjon og utbygging av nett. Dette er en utvikling som et samlet næringsliv i Norge er bekymret for, og som kan svekke det nødvendige samfunnsmandatet for å gjennomføre den grønne omstillingen.

Både Regelrådets vurdering og analysen fra THEMA viser at forslaget om Norgespris har betydelige konsekvenser for strømforbruk, prissignaler, næringslivets rammevilkår og samfunnets evne til å tilpasse seg et mer krevende kraftmarked. Disse konsekvensene er således etter vårt syn ikke tilstrekkelig belyst i departementets høringsnotat.

3. Norgespris i lys av EØS-avtalen

Den foreslåtte ordningen med Norgespris reiser betydelige EØS-rettslige spørsmål. I en juridisk vurdering fra CMS Kluge, bestilt av NHO Elektro og Norsk Varmepumpeforening (vedlegg 3), konkluderes det med at forslaget trolig er i strid med EØS-avtalen. Særlig vises det til at ordningen utfordrer det grunnleggende prinsippet i elektrisitetsdirektivet 2009/72/EF, om at priser i kraftmarkedet skal dannes av tilbud og etterspørsel.

Norgespris gjelder i praksis hele husholdningsmarkedet og er dermed ikke målrettet mot sårbare forbrukere. CMS Kluge mener derfor at tiltaket ikke oppfyller kravet til nødvendighet, og at det finnes mindre inngripende alternativer som kunne gitt økt forutsigbarhet uten å forstyrre markedsfunksjonen.

Videre pekes det på at Norgespris svekker insentivene til strømsparing og energieffektivisering, og forskjellsbehandler ulike energiløsninger. Dette kan gi konkurransevridding og redusert lønnsomhet for fornybare og energieffektive alternativer som varmepumper og solenergi.

Ordningen kan også innebære indirekte statsstøtte til kraftprodusenter gjennom økt etterspørsel og høyere engrospriser. Dette vil i så fall være i strid med statsstøtteregelverket dersom det ikke er notifisert og godkjent av ESA.

På denne bakgrunn mener NHO Elektro at det er stor rettslig risiko knyttet til innføringen av Norgespris, og at det må gjennomføres en grundigere vurdering av ordningens EØS-rettslige forankring før videre behandling.

4. Anbefalinger fra NHO Elektro

NHO Elektro mener at regjeringens forslag til Norgespris, slik det nå foreligger, ikke bør vedtas. Som vist i det overstående er ordningen både mangelfullt utredet og har betydelige konsekvenser for kraftmarkedet, energibruk og næringslivets rammevilkår. Den svekker insentivene til energieffektivisering og lokal energiproduksjon, og den utfordrer Norges forpliktelser etter EØS-avtalen.

Det er forståelig at regjeringen ønsker å gi husholdningene økt trygghet i møte med høyere og mer uforutsigbare strømpriser. Men dette må gjøres på en måte som samtidig ivaretar behovet for fleksibilitet og riktige insentiver til investeringer i gode engiløsninger. NHO Elektro anbefaler derfor at det utredes alternative modeller som bedre balanserer disse hensynene.

Et lovende alternativ er en modell utarbeidet av Samfunnsøkonomisk analyse (vedlegg 4), som innebærer en mer målrettet strømstøtteordning. I denne modellen får husholdningene et fast månedlig beløp, uavhengig av faktisk strømforbruk, men basert på gjennomsnittsforkbruket for boligtypen de bor i. Dette vil gi økonomisk forutsigbarhet, samtidig som husholdningene fortsatt har økonomisk motivasjon til å redusere eget forbruk gjennom tiltak som energieffektivisering, solkraft eller styringssystemer.

Dersom regjeringen likevel velger å innføre Norgespris i tråd med forslaget, må dette i det minste suppleres med andre virkemidler som kan bidra til å dempe de negative effektene og opprettholde nødvendige prissignaler:

- For det første bør strømstøtteordningen for de som ikke velger Norgespris forbedres i tråd med modellen fra Samfunnsøkonomisk analyse, slik at den gis som et fast beløp, fremfor å være direkte knyttet til faktisk forbruk. På den måten stimuleres strømsparing og investeringer i lokale energitiltak, i motsetning til dagens støtte som i praksis belønner høyt forbruk. Videre bør nivået på strømstøtten som et minimum reflektere gjennomsnittlig støttenivå for de som velger Norgespris, slik at en ordning som motiverer til gode energismarte løsninger fremstår som minst like attraktivt.
- For det andre må støtteordninger gjennom Enova styrkes, slik at flere husholdninger kan ta i bruk energieffektive løsninger som varmepumper, solceller, lokal energilagring og smarte styringssystemer. En offensiv støttepolitikk vil også bidra til næringsutvikling og innovasjon innenfor energiteknologi.
- For det tredje bør det innføres en innmatingstariff for solkraft – altså en garantert minstepris for strøm husholdningene leverer tilbake til nettet. Dette vil gjøre investering i solceller mer forutsigbart og lønnsomt, og stimulere til økt produksjon av lokal, fornybar energi.

Til sammen vil disse tiltakene bidra til å begrense skadevirkningene av Norgespris, og sørge for at husholdningene fortsatt har økonomiske insentiver til å ta i bruk løsninger som reduserer belastningen på kraftsystemet.

5. Avsluttende merknader

NHO Elektro støtter målet om å gi husholdningene tryggere og mer forutsigbare strømreregninger, men mener at Norgespris, slik det nå er foreslått, ikke er egnet til å nå dette målet uten alvorlige bivirkninger. Forslaget er mangelfullt utredet, har betydelige negative konsekvenser for energimarkedet og næringslivet, og reiser spørsmål om forenlighet med EØS-avtalen.

Vi anbefaler at forslaget ikke vedtas i sin nåværende form. I stedet bør det vurderes alternative modeller som kombinerer økonomisk trygghet med bevaring av prissignaler og insentiver til energieffektivisering og lokal energiproduksjon. Dersom Norgespris likevel innføres, må det suppleres med målrettede tiltak som styrket strømstøtte, bedre Enova-ordninger og innmatingstariff for solkraft.

En bærekraftig energipolitikk må gi trygghet til husholdningene – uten å undergrave omstillingen vi står overfor. Dette forutsetter løsninger som støtter både forbrukernes behov og samfunnets energimål.

Med vennlig hilsen,

Tore Strandskog

Direktør næringpolitikk, NHO Elektro

Vedlegg

- Vedlegg 1 - Regelrådets uttalelse om forslag til ny lov om Norgespris og strømstønad til husholdninger
- Vedlegg 2 - Virkninger av Norgespris for Norge og Norden, THEMA Consulting Group
- Vedlegg 3 - Norgespris i lys av EØS-avtalen, juridisk vurdering av CMS Kluge
- Vedlegg 4 - Rapport "Fremtidens strømstøtte" fra Samfunnsøkonomisk analyse

Vedlegg

➤ **Vedlegg 3 - Norgespris i lys av EØS-avtalen.pdf**

(<http://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-av-forslag-til-ny-lov-om-norgespris-og-stromstonad-til-husholdninger/id3090841/Download/?vedleggId=9b314912-63f0-479f-845c-7a88740c6e02>)

➤ **Vedlegg 1 - Regelrådets uttalelse.pdf** (<http://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-av-forslag-til-ny-lov-om-norgespris-og-stromstonad-til-husholdninger/id3090841/Download/?vedleggId=fd37be49-3eae-4c0e-bcd2-6fb14d8ed5c1>)

➤ **Vedlegg 2 - Virkninger av Norgespris for Norge og Norden.pdf**

(<http://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-av-forslag-til-ny-lov-om-norgespris-og-stromstonad-til-husholdninger/id3090841/Download/?vedleggId=64b8c8d4-0e15-4bd2-9615-06dd04caa989>)

➤ **Vedlegg 4 - Fremtidens strømstøtte.pdf** (<http://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-av-forslag-til-ny-lov-om-norgespris-og-stromstonad-til-husholdninger/id3090841/Download/?vedleggId=e0b0118a-3c27-4534-950e-c7dd20153654>)

Energidepartementet

Regjeringen.no

Ansvarlig for Energidepartementets sider:

Ansvarlig redaktør: Arvid Samland

Nettredaktør: Ingrid Skogholt

Tlf: 22 24 90 90

E-post: postmottak@ed.dep.no

Ansatte i ED: Depkatalog

Personvernerklæring for Energidepartementet

Organisasjonsnummer: 977 161 630